

SIYASET, EKONOMİ VE İŞLETME BİLİMLERİ DERGİSİ
Journal of Politics, Economics and Business Sciences
PEB Journal

Yayın Türü | Publication Type
Sürekli Yayın | Continuous Publishing

Sahibi | Publisher
Sinop Üniversitesi Adına Sahibi | Owner on behalf of Sinop
University
Rektör | Rector
Prof. Dr. Şakir TAŞDEMİR

Baş Editör | Editor in Chief
Doç. Dr. Yağmur SAĞLAM

Editörler | Editors
Doç. Dr. Özge ÖNKAN
Doç. Dr. Fatma TAŞDEMİR

Dil Editörü | Language Editor
Öğr. Gör. Işık DAĞDEVİREN

Yazım Editörü | Spelling Editor
Öğr. Gör. Asiye SEZGİN TÜYLÜ

Mizanpaj Editörü | Layout Editor
Arş. Gör. Hasene ER

Yayın Editörü | Publishing Editor
Arş. Gör. Bekir KILIÇ

DİZİNLER | INDEXES

ResearchBib

Europub

ICI World of Journals

ROAD

WorldCat

Google Scholar

Index of Academic Documents

Bu dergi, 2021–2024 yılları arasında Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi e-Dergisi adıyla yayımlanmış olup, 2025 yılından itibaren -beşinci ciltten başlamak üzere- Siyaset, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi adıyla yayın hayatını sürdürmektedir.

E-ISSN: 3108-3994

İletişim | Communication
Sinop Üniversitesi Boyabat İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Esentepe Mah. Fakülte Cad. No: 4 57000 – Boyabat/SİNOP
Telefon: 0 368 333 00 15 | Faks: 0 368 333 00 13
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/pebjournal> | e-posta: pebjournal@sinop.edu.tr

Alan Editörleri | Section Editors

Doç. Dr. Ali Turan BAYRAM	Sinop Üniversitesi
Doç. Dr. Candaş CAN	Sinop Üniversitesi
Doç. Dr. Sercan YAVAN	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Utku ZEYBEKOĞLU	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Sultan SALUR KÜÇÜK	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Olcay ALPAY	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Levent GÖRÜŞÜK	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Habib AYDIN	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Eda KOP	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Duygu ÇERİ KIRMIZIALTIN	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Derya TABİLOĞLU	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Arif Hikmet ÇAKOĞLU	Sinop Üniversitesi

Yayın Kurulu | Publishing Commission

Prof. Dr. Nazım KARTAL	Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Nurhat ÖZKALAYCI	Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Serdar YENER	Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Biagio SIMONETT	Università Degli Studi Del Sannio
Prof. Dr. Helena BELCHIOR ROCHA	Iscte - University Institute Of Lisbon
Prof. Dr. M. Rosario GONZÁLEZ-RODRÍGUEZ	Universidad De Sevilla
Prof. Dr. Maria Celia FERNANDEZ ALLER	Universidad Politécnica De Madrid UPM
Prof. Dr. Marwa HASSAAN	Mansoura University
Prof. Dr. Murat S. EROGUL	Adelphi University
Doç. Dr. Benan KURT YILMAZ	Sinop Üniversitesi
Doç. Dr. Ersida TELİTİ	University Of Tirana
Doç. Dr. Hayrettin ŞAHİN	Sinop Üniversitesi
Doç. Dr. Özgür ŞAHAN	Sinop Üniversitesi
Dr. Monika NOGEL	Szechenyi Istvan University
Dr. Öğr. Üyesi Duygu ÇERİ KIRMIZIALTIN	Sinop Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Samet ERDEM	Sinop Üniversitesi

Bilim-Danışma Kurulu | Scientific-Advisory Board

Prof. Dr. Oktay KOÇ	Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet AK	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Aykut ARSLAN	Piri Reis Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Nilüfer NARLI	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Belkıs ÖZKARA	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Elsa JUSTINO	University Institute of Lisbon
Prof. Dr. Engin KANBUR	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Erol BULUT	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Prof. Dr. Fazıl YOZGAT	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
Prof. Dr. Forget Mingiri KAPİNGURA	University of Fort Hare
Prof. Dr. Gökhan TUNCEL	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Idris Olabode BADIRU	University of Ibadan
Prof. Dr. Onur EROĞLU	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
Prof. Dr. Serkan DİLEK	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Vanda RAMALHO ULUSIADA	Universty Lusiada of Lisboa
Prof. Dr. Yolanda Maria DE LA FUENTE ROBLES	Jaen University
Doç. Dr. Ejder AYÇİN	Kocaeli Üniversitesi
Doç. Dr. Engin KANBUR	Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Filiz ERATAŞ SÖNMEZ	Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Kelefa MWANTİMWA	University of Dar es Salaam
Doç. Dr. Maria José SOUSA	University Institute of Lisbon
Doç. Dr. Paula FERREIRA	Lusofona University
Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ	Bakırçay Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Pembe GÜÇLÜ	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Raffaella CIUFFREDA	E-campus University
Dr. Piergiorgio MARİGLIANO	University of Salento

SİYASET, EKONOMİ VE İŞLETME BİLİMLERİ DERGİSİ
Journal of Politics, Economics and Business Sciences
PEB Journal

Kitap İncelemesi

Başlık Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupa Malî Denetimi

Künye Donald C. Blaisdell, *European Financial Control in the Ottoman Empire: A Study of the Establishment, Activities, and Significance of the Administration of the Ottoman Public Debt.*, New York: Columbia University Press. 1929. 243 sayfa.

Yazar Tutku ÇAVUŞOĞLU
Kurum Ankara Üniversitesi
Yazar Unvanı Doktora Öğrencisi
ORCID 0000-0002-9464-7758
E-posta tutkuucavusoglu@gmail.com

Türü Kitap İncelemesi
Geliş Tarihi 07.04.2026
Kabul Tarihi 05.05.2026
Yayın Tarihi 27.06.2026
Sayfa Aralığı 171-176
Sorumlu Yazar Tutku ÇAVUŞOĞLU
DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20847350>

Yayın Türü Sürekli Yayın
Cilt 6
Sayı 1
Yıl 2026
E-ISSN 3108-3994
Web <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pebjournal>

Sinop University
Journal of Politics, Economics and Business Sciences
Volume:6 (Number:1), p. 171-176
Year: 2026
Book Review

Sinop Üniversitesi
Siyaset, Ekonomi ve İşletme Bilimleri Dergisi
Cilt:6 (Sayı:1), s. 171-176.
Yıl: 2026
Kitap İncelemesi

KİTAP İNCELEMESİ

Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupa Malî Denetimi

Tutku ÇAVUŞOĞLU*

*Doktora öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilimleri ABD, tutkuucavusoglu@gmail.com, Ankara, Türkiye. (ORCID: 0000-0002-9464-7758)

Başvuru: 07.04.2026

Kabul: 05.05.2026

Yayın: 27.06.2026

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20847350>

Kitabın Künyesi:

Donald C. Blaisdell, *European Financial Control in the Ottoman Empire: A Study of the Establishment, Activities, and Significance of the Administration of the Ottoman Public Debt.*, New York: Columbia University Press. 1929. 243 sayfa.

1929 yılında Donald C. Blaisdell'in Amerika Birleşik Devletleri'nde basılan bu kitabını Türkçe'ye tam olarak çevirirsek başlığı, Osmanlı İmparatorluğu'nda Avrupa Malî Denetimi: Osmanlı Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin Kuruluşu, Faaliyeti ve Önemi Üzerine Bir Çalışma'dır. Anlaşılacağı gibi Osmanlı Devleti'nin son kırk yılına damga vurmuş olan Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kuruluşu ve faaliyetleri hakkında bilgiler sunmaktadır. Çalışma, Blaisdell'in Columbia University'de verdiği doktora tezinin kitaplaştırılmış hâlidir. Yazar, Türkiye'ye yabancı bir isim değildir. 1920'li yıllarda üç yıl Robert Kolej'de öğretmenlik yapmış bir ABD vatandaşıdır (Güler, 2006: 99-100; Blaisdell, 1940: 3)¹. Kurumun önemine gelince Blaisdell, Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin önemini bizim merak edebileceğimiz Osmanlı Devleti içerisindeki konumu ya da diğer Osmanlı Devleti kurumlarıyla ilişkisi üzerinden görmemektedir. Kitabın kurumu incelemesindeki temel argüman emperyalizmdir. Yazar, çalışmasını bu temel saik üzerinden kurgulamıştır. Kurumun önemini ve işlevini de bu açıdan ele almaktadır.

Kitabın Türkçe'de iki çevirisi bulunmaktadır. İlki 1940 yılında Hazim Atıf Kuyucak tarafından yapılandır. Bugün için dili eski ama içerik bakımından eksiksiz, başarılı bir çeviridir. 1979 yılında Ali İhsan Dalgıç imzalı çeviri ise dili görece daha güncel olmasına karşın kimi

¹ 1940 yılında Blaisdell'in kitabını çeviren Hazim Atıf Kuyucak, kitabın girişindeki kısa tanıtımında bu bilgileri vermektedir.

yerleri ve dipnotları çevirmemiş olması, kimi yerleri de çevirmeyi atlamış olduğu için sansürlü diyebileceğimiz bir çeviridir.² Bir örnek vermek gerekirse kitabın orijinal basımındaki bir dipnotta Blaisdell, daha önce yayınlanmış iki önemli Düyûn-ı Umûmiye incelemesi olduğunu haber vermektedir. Sadece haber vermekle de kalmayıp, bu iki kitabın karşılaştırmasını yapmaktadır. (Blaisdell, 1929: 12-13).³ 1979 tarihli Dalgıç'ın çevirisi bizi bu zenginlikten yoksun bırakmaktadır.⁴

Bunlara ek olarak kitabın yazımı sürecinde yazar, Düyûn-ı Umûmiye İdaresi Meclisi'ndeki birçok isimle birebir görüşmeler gerçekleştirmiştir. Düyûn-ı Umûmiye İdaresi Avrupa'daki Osmanlı Devleti'nin borç hisselerine sahip olan alacaklıların temsilcileriyle yapılan görüşmeler sonucunda kurulmuştur. Bu görüşmeler neticesinde Muharrem Kararnâmesi'nin imzalanmasıyla 1881 yılında Düyûn-ı Umûmiye İdaresi tesis edilmiştir. Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin en üst organı İdare Meclisi'dir. Meclis'te İngiliz ve Hollandalı⁵, Fransız, Alman, İtalyan, Avusturya- Macaristan, Osmanlı ve Tahvilât-ı Mümtaze sahipleri alacaklıları adına toplam 7 temsilci bulunmaktadır. Bu temsilcilerden Fransız ve İngiliz olanlar en çok hisselerle sahip milletleri temsil ettikleri için sırayla Meclis'in başkanlığını yapmaktadırlar (Muharrem Kararnâmesi, On Beşinci Madde).

Meclis, doğrudan doğruya Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin yönetiminden sorumlu olan kuruldur. Bu nedenle, Blaisdell'in Meclis üyeleri ile yaptığı görüşmeler çok önemlidir. Yazar, bu isimlerin gerek arşiv çalışmaları yapması konusundaki destekleri gerekse de İdare⁶ hakkında verdikleri bilgiler açısından çalışmasına katkı sağladıklarını belirtmektedir. Bunların içinde İngiliz ve Hollandalı hisse sahiplerinin ilk temsilcisi olan Vincent Caillard da vardır. Caillard, 1883 yılından 1898 yılına kadar Meclis'te görev yapmıştır. Bunların yanı sıra Osmanlı Devleti'nde faaliyet gösteren birçok demiryolu şirketinin yöneticiliğinde de bulunmuştur. İngiliz ve Hollandalı hisse sahipleri temsilcisi Adam Block ve Osmanlı hisse sahipleri temsilcisi Hüseyin Cahit Yalçın gibi uzun yıllar Meclis'te temsilci ve başkanlık görevinde bulunmuş isimlerle de görüşmeler yapmıştır. Block, 1903 yılından itibaren savaş yılları hariç, 1928 yılına

² Birgül Ayman Güler Düyûn-ı Umûmiye İdaresi üzerine yazdığı bir makalesinde hem Blaisdell'in kitabını tartışmakta hem de yukarıda belirttiğimiz çevirinin eksikliklerini vurgulamaktadır (Güler, 2006: 101-104).

³ Moravitz, Charles. (1902). *Les Finance de la Turquie*, Paris: Guillaumin.; Du Velay, A. (1903). *Essai sur L'Histoire Financière De La Turquie*. Paris: Arthur Rousseau.

⁴ Bu çevirilere ek olarak kitabın yayınlanmasından hemen sonra 1929 ve 1930 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri'nde dört kitap incelemesi kaleme alınmıştır. Albert Howe Lybyer, F. Deak ve S. C. Wyatt'ın çalışmaları kitabın genel içeriğini anlatan kitap incelemeleridir (Lybyer, 1929: 10, 12, 14); (Wyatt: 273-274); (Deak: 190-191). Jacob Viner'in çalışması ise kitabın özellikle emperyalizm kavramı üzerinden eleştirel olarak incelenmesidir. Kitabın içeriğini anlatmaktan öte kitabın temel tezlerini tartışmaktadır (Viner, 1929: 745-747).

⁵ İngiliz alacaklılarının temsilcisi, aynı zamanda Hollanda alacaklılarının da temsilcisidir. Hollandalı tahvil sahipleri, İngiliz alacaklı temsilcisi tarafından kendilerinin temsil edilmesini istemişlerdir.

⁶ Düyûn-ı Umûmiye İdaresi, buradan itibaren bazı yerlerde İdare olarak nitelendirilecektir.

kadar Meclis'te görev yapmıştır. Yalçın ise savaş yıllarında Meclis'in başkanlığı görevinde bulunmuştur (Blaisdell, 1929: viii, 225).

Yazar, Adam Block'tan aldığı izinle Meclis'in gizli tutanaklarını da incelemiştir. Kitap boyunca Meclis'in resmî tutanaklarının yanı sıra Fransız ve İngiliz kaynaklarına sıklıkla atıf yapılmaktadır. Özellikle Osmanlı Devleti'nin borçlanması, borçların ödenememesi ve moratoryum süreci, Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kurulması sürecine ilişkin İngiliz parlamentosundaki ve medyasındaki tartışmaları birincil kaynaklara gönderme yaparak anlatmaktadır. Blaisdell, birincil kaynaklara yer vermesi ve dönemi yaşayan üst düzey isimler ile birebir görüşmeler yapması itibariyle önemli bir çalışma ortaya koymuştur. Fakat eserde İngilizlerin konu hakkındaki görüşlerine daha fazla yer verilmektedir.⁷ Fransa ve diğer ülkelerin Osmanlı Devleti ve borç meselesi üzerine görüşlerine daha az değinilmektedir. Osmanlı kaynaklarına ise neredeyse hiçbir atıf yoktur. Osmanlı Devleti'nde İdare hakkında o dönemde çalışmalar yapılmaktadır. Birçok arşiv belgesi de mevcuttur. Dolayısıyla eserin İngiliz kaynaklarını esas alarak, Fransız yazarların metinleriyle desteklenmiş bir kitap olduğunu açıklıkla söyleyebiliriz. Osmanlı Devleti'nin bakış açısı işlenmemiş ve kaynakları kullanılmamıştır. Eser, İngiltere bakış açısını daha fazla göstermektedir. Ayrıca çalışmada bibliyografya yer almamaktadır. Kullanılan kaynaklar dipnotlarda belirtilmiştir.

Öte yandan, kitap, bölümleri itibariyle sorunun ana hatlarını, borçlanma öncesi durumu, Osmanlı borçlarının çoğalması ve ödenememesini, Avrupalı devletlerin bakış açısını, İdare'nin kuruluşunu ve değerini kanıtlamasını, Düyûn-ı Umûmiye İdaresi Meclisi'nin Avrupalı devletler adına üstlendiği işlevleri, 1908 Devrimi'nin, Birinci Dünya Savaşı'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin getirdikleri gibi konuları ayrıntılı olarak incelemektedir. Bütün bu bölümler içerisinde Blaisdell'in İdare'yi nitelerken kullandığı temel argüman emperyalizmdir.

İdare'yi Avrupa emperyalizminin bir aygıtı olarak ele almaktadır. Ona göre, Avrupa emperyalizmi Avrupalı olmayanlar üzerinde siyasî ve ekonomik egemenlik kurulması demektir. Meclis üyelerinin Avrupa devletlerinin resmî olmayan onayıyla atanması, Meclis üyeliğine atanmadan öncesinde resmî ve önemli görevlerde bulunmaları, Deutsche Bank ve Osmanlı Bankası gibi yabancı sermayeli bankalara karşı olan sorumlulukları, Meclis üyesiye

⁷ Blaisdell, İngiliz parlamentosunda Osmanlı Devleti, borçlanma anlaşmaları gibi konulardaki tartışmalara yer vermektedir. Ayrıca dönemin İngiliz gazetelerindeki konu hakkındaki görüşlere de detaylı olarak incelemektedir. Özellikle İngiltere'de Osmanlı Devleti'ne borç verme hususunda genel bir uzlaşma olmadığını ortaya koymaktadır. İlk dış borcun verildiği tarihten Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin fiilî varlığını sonlandırdığı yıllara kadar İngiltere tarafından Osmanlı Devleti'ne eleştirilerin sürdüğü görülmektedir. Buna karşın Fransız görüşlerine ise daha yüzeysel ve az kaynak üzerinden yer vermektedir. Hatta kitabın başlıklarından biri de İngiliz basının uyarılarıdır (Blaisdell, 1929: 54- 69)

bu bankalarda ve yabancı sermayeli şirketlerin Osmanlı Devleti içerisindeki yatırımlarında yönetici olmaları gibi sebepler bu kurumun, Avrupa emperyalizminin bir aleti olduğunu göstermektedir (Blaisdell, 1929: 233-234, 222-223). Buna ek olarak, özellikle altını çizdiği durum ise kurumun ayrı ayrı İngiliz, Fransız ya da Alman emperyalizminin aracı olmadığıdır. Düyûn-ı Umûmiye İdaresi, bir bütün olarak Avrupa emperyalizmini geliştirmeyi ve yaymayı amaçlamaktadır (Blaisdell, 1929: 235).

Kitap, İdare'nin emperyalizmin aygıtı olduğunu kanıtlamak için yazılmıştır. Blaisdell'in tezi budur. Yazar, bu nedenle İdare'yi temel olarak uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi üzerinden ele almaktadır. Yazarın hocalarından biri olduğu anlaşılan Edward Mead Earle, kitaba takdim yazısı yazmıştır. Earle, çalışma için Avrupa emperyalizminin iktidar araçlarını Amerikan bilgi birikimine katma anlamında Amerika için bir ilktir demektedir. Sunuşta ayrıca bu kurumun Osmanlı'ya özgü olmadığını ve uluslararası ilişkiler ile ilgili herkesin ilgilenmesi gerektiği vurgulamaktadır (Güler, 2006: 101; Blaisdell, 1929: IX-X). Bu şekilde, bu kurumu Avrupa emperyalizminin iktidar aracı olarak görüp, Amerikan bilgi birikimine katılmasını savunması dikkate değerdir.

Bu noktada vurgulanması gereken bir diğer husus ise kitabın temel argümanının emperyalizmin aygıtı olarak Düyûn-ı Umûmiye İdaresi olmasına rağmen, kitap boyunca İdare hakkında eleştiri ve hakkını teslim etmenin çok dengeli gitmesidir. Anlatımını sadece İdare'yi emperyalizmin bir sömürü aracı olarak ele almakla sınırlandırmamıştır. Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletler nezdindeki itibarının düzelmesi, kredibilitesinin artması, tarım ve sanayi alanındaki yaptıkları yenilikler, demiryolu yatırımlarını teşvik etmeleri ve Osmanlı Devleti'ne borç vermesi gibi konularda kurumun katkılarını detaylı biçimde anlatmaktadır (Blaisdell, 1929: 6-7, 124-150). Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin kuruluşu sürecinde Avrupalı devletlerin bakış açısını anlamak ve İngiliz, Fransız ve hatta Rus taraflarının konu hakkındaki düşüncelerini görmek için ilk bakılması gereken kaynaklardan biri Blaisdell'in kitabıdır.

Bu kitap incelemesinde temel olarak eleştirilmesi gereken ise emperyalizmin aygıtı olarak Düyûn-ı Umûmiye İdaresi ele alınırken, Osmanlı idarî yapısı içerisindeki yerinin irdelenmemesidir. Maliye Nezâreti ile bağının niteliği ortaya koyulmadan Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin Osmanlı idarî yapısı içerisindeki yeri netleştirilememektedir. Kitabın temel problemi Osmanlı idaresini ele almamaktan gelmektedir. Bu bir tercihtir denilebilir. Bir kurum belirli bir yönden ve ulusal boyutun dışından incelenebilir. Fakat emperyalizmin bir aygıtı olarak ele alınca ulusal boyut da konuyu temellendirmek için gerekli duruma gelmektedir. İdare, Osmanlı Devleti'nden tamamıyla bağımsızmış gibi ele alınmaktadır. Yazar, kurumun

Osmanlı Devleti'nden tamamen bağımsız olduğu iddiasında bulunmamaktadır. Ama Osmanlı Devleti'ni inceleme nesnesi olarak yeterince ele almaması ve Osmanlı kaynaklarından faydalanmaması çalışmanın temel zayıflıklarından biri olarak değerlendirilebilir. Blaisdell, teorik olarak Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin Osmanlı Devleti'ne bağlı olduğunu ama pratikte büyük oranda Maliye Nezâreti'nden bağımsız hareket ettiğini söylemektedir (Blaisdell, 1929: 8). Çalışma boyunca bu durum temellendirilmemektedir. Çünkü bir kurum olarak yapısı, merkez ve taşra örgütlenmesi, bunların Maliye Nezâreti ve vilâyetlerdeki valiler ile olan ilişkisi ele alınmamaktadır. Bunun yerine, Avrupa emperyalizmi ile olan ilişkisi tartışılmaktadır. Uluslararası bağlantı açısından Düyûn-ı Umûmiye ile Avrupa emperyalizmi derinlemesine anlatılmıştır. Ama Osmanlı Devleti'ne bağlı bir kurum olan, çalışanlarının devlet memuru sayıldığı Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'ni, bu şekilde ele almak yanlış olmasa da yeterli değildir. Ayrıca kitapta kurumun temel işlevleri açıklanmakla birlikte ayrıntılı olarak ele alınmamaktadır. Kurumun yapısı ise Meclis'in incelenmesi ve kısa birkaç gönderme haricinde tartışılmamaktadır. Kitabı Düyûn-ı Umûmiye İdaresi ve Osmanlı Devleti açısından araştıran bir okuyucu okuduğunda, amacına uygunluk bakımından, yeterli olmadığını düşünülecektir. Ama bu durum yazarın eksikliği değildir. Yazarın konuyu ele alış biçiminden kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak yazar, 1929 yılında Osmanlı Devleti'nden kalan borçların ödenmesi konusunun tartışıldığı, Düyûn-ı Umûmiye İdaresi'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla tasfiye edildiği bir dönemde birincil kaynakları esas alarak ciddî bir argüman etrafında bu kitabı kaleme almıştır. Tanıklıklar, derinlemesine medya taraması, kurumun arşiv kayıtları gibi bugün Düyûn-ı Umûmiye İdaresi çalışan araştırmacılar için çok değerli ve ulaşılması neredeyse imkânsız olan bilgilere kendi tezi çerçevesinde yer vermesi çok değerlidir. Yukarıda yapılan eleştirilere rağmen bu kurumu çalışanların hâlâ en çok atıf yaptığı ve yapacağı kaynaklardan biri olma niteliğini korumaktadır.

Kaynakça

- Blaisdell, Donald C. (1929). *European Financial Control in the Ottoman Empire*. New York: Columbia University Press.
- Blaisdell, Donald C. (1940). *Osmanlı İmparatorluğunda Avrupa Malî Kontrolü*. Çev. Hazim Atıf Kuyucak. İstanbul: T.C. Maarif Vekilliği Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi Yayınları.
- Blaisdell, Donald C. (1979). *Osmanlı İmparatorluğunda Avrupa Malî Denetimi*. Çev. Ali İhsan Dalgıç. İstanbul: Doğu-Batı Yayınları.
- Deak, F. (1930). "European Financial Control in the Ottoman Empire", *American Journal of International Law*. 24(1), 190-191.
- Du Velay, A. (1903). *Essai sur L'Histoire Financière De La Turquie*. Paris: Arthur Rousseau.
- Düyûn-ı Umûmiye-i Osmaniye'nin Suret-i Tesviyesi Hakkında Takarrür Eder Mukavelât Üzerine Tanzim Olunup Meriyyet Ahkâmına Bilistizan İrade-i Seniye-i Cenab-ı Padişahî Şerefsudur Buyurulmuş Olan Nizamnâmedir, 22 Cemaziyelahir Sene 1321 (1-14 Eylül Sene 1903) Tarihli Kararnâme-i Merbut ile Protokol. Dersaadet: Düyûn-ı Umûmiye-i Osmaniye Varidât-ı Muhassasa İdaresi Merkeziyesi Matbaası, 1316.
- Güler Ayman, Birgül. (2006). "YÖNETİMDE ÖZERKLİK SORUNU: Duyunu Umumiye-i Osmanlı Meclisi İdaresi:1881-1948". *MEMLEKET Siyaset Yönetim*, 2006/1, 97-121.
- Lybyer, Albert Howe. (1929). "European Financial Control of Turkey". *Current History (1916-1940)*, 31(1), 10, 12, 14.
- Moravitz, Charles. (1902). *Les Finance de la Turquie*. Paris: Guillaumin.
- Viner, Jacob. (1929). "European Financial Control in the Ottoman Empire: A Study of the Establishment, Activities, and Significance of the Administration of the Ottoman Public Debt". *Journal of Political Economy*, 37 (6), 745-747.
- Wyatt, S.C. (1930). "European Financial Control in Ottoman Empire". *Journal of the Royal Institute of International Affairs*, 9 (2), 272-273.